

Broj: X-KRŽ-07/430
Dana: Donesena 19. 5. 2010. godine
Otpremljena 25. 10. 2010. godine

Vijeće u sastavu: sudija Dragomir Vukoje, kao predsjednik vijeća
sudija Phillip Weiner, kao član
sudija Hilmo Vučinić, kao član

TUŽILAŠTVO BOSNE I HERCEGOVINE

protiv

FERIDA HODŽIĆA

DRUGOSTEPENA PRESUDA

Tužilac Tužilaštva Bosne i Hercegovine:

Sanja Jukić

Branilac podnosioca žalbe Ferida Hodžića:

Asim Crnalić

SADRŽAJ

Uvod, izreka	3
Tok postupka	3
Prvostepena presuda.....	3
Žalbe i odgovori.....	4
I Prvostepeno vijeće nije počinilo bitnu povredu iz člana 297. stav 1. tačka k) ZKP BiH	4
A. Smrt Dušana Čestića.....	6
B. Loši uvjeti života u Cerskoj.....	7
C. Pitanja vezano za ocjenu vjerodostojnosti svjedoka.....	8
D. Pozivanje na član 27. Ženevske konvencije.....	11
II Prvostepeno vijeće nije prekršilo član 297. stav 2. ZKP BiH	12
A. Žalbeni navod da prvostepeno vijeće nije razmotrilo iskaze devet svjedoka.....	12
B. Pitanja koja se tiču iskaza Sejfudina Hodžića i Saliha Jusića.....	13
1. Navodne prijetnje.....	13
2. Starosna dob i neiskustvo.....	13
3. Motiv za pomaganje optuženom.....	14
C. Pitanja vezana za iskaz Ćamila Talovića i Esada Maljiševića.....	15
D. Efektivna kontrola nad zatvorskim stražarima.....	16
E. Navodni propust da se ocijene iskazi šest svjedoka.....	17
III Pretresno vijeće nije pogrešno utvrdilo određene činjenice suprotno članu 299. ZKP BiH	19
A. Pitanja vezana za smrt Dušana Čestića, protivpravno zatvaranje i karakter oružanog sukoba.....	20
B. Navodni propust da se uzmu u razmatranje dokazi vezani za komandnu odgovornost.....	20
1. Svjedoci.....	20
2. Dokumenti.....	21
C. Utemeljenost zaključka pretresnog vijeća o komandnoj odgovornosti.....	22
IV Prvostepeno vijeće nije prekršilo prava oštećene Anđe Obradović	23

Broj: X-KRŽ-07/430
Sarajevo, 19.5.2010. godine

U IME BOSNE I HERCEGOVINE!

Sud Bosne i Hercegovine, u vijeću Apelacionog odjeljenja, Odjela I za ratne zločine, sastavljenom od sudija Dragomira Vukoje, kao predsjednika vijeća, Phillipa Weinerja i Hilme Vučinića, kao članova vijeća, uz sudjelovanje pravnog savjetnika - asistenta Neire Kožo, u svojstvu zapisničara, u krivičnom predmetu protiv optuženog Ferida Hodžića, zbog krivičnog djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 173. stav 1. tačke c) i e) Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine i Ratni zločin protiv ratnih zarobljenika iz člana 175. stav 1. tačke a) i b) Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine, u vezi sa članom 180. stav 2. Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine, odlučujući o žalbi Tužilaštva Bosne i Hercegovine, od 25.9.2009. godine i žalbi oštećene Anđe Obradović, od 28.9.2009. godine, izjavljenim na presudu Suda Bosne i Hercegovine, broj: X-KR-07/430 od 29.6.2009. godine, na sjednici vijeća održanoj dana 19.5.2010. godine u prisustvu tužioca Tužilaštva Bosne i Hercegovine, Sanje Jukić, optuženog Ferida Hodžića i njegovog branioca – advokata Asima Crnalića, donio je slijedeću

P R E S U D U

Odbijaju se kao neosnovane žalbe Tužilaštva Bosne i Hercegovine i oštećene Anđe Obradović i **potvrđuje** presuda Suda Bosne i Hercegovine, broj: X-KR-07/430 od 29.6.2009. godine.

O b r a z l o ž e n j e

Tok postupka:

Prvostepena presuda:

1. Presudom Suda Bosne i Hercegovine, broj: X-KR-07/430 od 29.6.2009. godine, optuženi Ferid Hodžić je, po osnovu odredbe člana 284. tačka c) Zakona o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine (ZKP BiH), oslobođen od optužbi da je radnjama opisanim u izreci presude počinio krivična djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 173. stav 1. tačke c) i e) Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine (KZ BiH) i Ratni zločin protiv

ratnih zarobljenika iz člana 175. stav 1. tačka a) i b) KZ BiH, u vezi sa članom 180. stav 2. istog Zakona.

2. Na osnovu odredbe člana 189. stav 1. ZKP BiH, troškovi postupka iz člana 185. stav 2. tačka a. do f. istog Zakona, nužni izdaci optuženog, kao i nužni izdaci i nagrada branioca, pali su na teret budžetskih sredstava Suda.

3. U skladu sa odredbom člana 198. stav 3. ZKP BiH oštećeni su sa eventualnim imovinsko - pravnim zahtjevom upućeni na parnicu.

Žalbe i odgovori:

4. Protiv ove presude žalbu je izjavilo Tužilaštvo Bosne i Hercegovine zbog: (a) bitne povrede odredaba krivičnog postupka iz člana 297. stav 1. tačka k) i stava 2. ZKP BiH i (b) pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, u skladu sa odredbom člana 299. stav 1. ZKP BiH. Tužilac je zatražio od vijeća Apelacionog odjeljenja ovog Suda da uvaži ovu žalbu, ukine presudu na osnovu člana 315. ZKP BiH, i odredi održavanje novog pretresa.

5. Žalbu je protiv presude izjavila i oštećena Anda Obradović, navodeći da određena lica iz optužnice, odnosno, Adem Kostjerevac, Fahrudin Demirović, Šahbaz Sinanović i Muharem Sinanović nisu privedena pravdi. Oštećena također pronalazi nedostatak presude u činjenici da je presudom sa imovinsko - pravnim zahtjevom upućena na parnicu, a da za to nema novca. Ona predlaže da se predmet vrati na ponovno razmatranje.

6. Branilac optuženog Ferida Hodžića, advokat Asim Crnalić, dostavio je odgovor na žalbu Tužilaštva, navodeći da istu treba odbiti kao neosnovanu.

7. Sjednica vijeća Apelacionog odjeljenja, održana je dana 19.5.2010. godine, u skladu sa odredbama člana 304. ZKP BiH, kada je Tužilaštvo Bosne i Hercegovine ukratko izložilo žalbene navode, ističući da u cijelosti ostaje kod navoda iz izjavljene žalbe. Optuženi i njegov branilac također su iznijeli svoje mišljenje i stavove povodom istaknutih žalbenih prigovora.

8. Nakon što je ispitalo pobijanu presudu, u okviru istaknutih žalbenih navoda, vijeće Apelacionog odjeljenja je donijelo odluku kao u izreci iz slijedećih razloga:

I. Prvostepeno vijeće nije počinilo bitnu povredu iz člana 297. stav 1. tačka k) ZKP BiH.

9. Tužilaštvo tvrdi da je prvostepeno vijeće (koje se također naziva i pretresno vijeće) propustilo da: 1) poveže iskaz sa odlučnim činjenicama ili 2) procijeni, odnosno ocijeni iskaz i 3) izostavi pozivanje na član 27. Ženevske konvencije o zaštiti građanskih lica za vrijeme rata. Tužilaštvo tvrdi da je usljed tih propusta obrazloženje prvostepene presude kontradiktorno njenoj izreci.¹

¹ Žalba Tužilaštva, str. 2 - 3.

10. U prilog ovom navodu tužilaštvo tvrdi da je prvostepeno vijeće počinilo bitnu povredu iz člana 297. stav 1. tačka k) ZKP BiH jer nije cijeniło iskaze u vezi sa navodnim samoubistvom Dušana Čestića, lošim uvjetima za život u Cerskoj, odnosno nedostatku bilo kakve komandne strukture u Cerskoj i nije dalo razloge zbog kojih je poklonilo vjeru iskazima svjedoka u vezi s tim stvarima.²

11. Odbrana u odgovoru na žalbu navodi da je prvostepeno vijeće dalo detaljan opis iskaza svjedoka i pravilno ocijenilo vrijednost i pouzdanost dokaza.³

12. Član 297. stav 1. k) ZKP BiH propisuje da bitna povreda odredaba krivičnog postupka postoji:

ako je izreka presude nerazumljiva, protivrječna sama sebi ili razlozima presude ili ako presuda uopće ne sadrži razloge ili u njoj nisu navedeni razlozi o odlučnim činjenicama.

13. Prilikom odlučivanja po žalbi ovo Vijeće razmatra tvrdnje vezane za bitne povrede iz člana 297. stav 1. tačka k) putem *prima facie* analize presude, imajući u vidu da povreda koja po svojoj prirodi ne spada u bitne povrede ne dovodi do ukidanja presude. Žalbena vijeće je postavilo ovaj standard preispitivanja takvih navoda u drugostepenoj presudi br. X-KRŽ-07/382 od 23.1.2009. godine u predmetu protiv *Mirka Todorovića i Miloša Radića*. U pasusima 18-20 drugostepene presude Vijeće zaključuje:

18. Žalbena vijeće će preispitati svaku žalbu zbog bitne povrede odredbi krivičnog postupka prema članu 297. stav 1. tačka k) ZKP BiH na osnovu *prima facie* analize presude. Žalbena vijeće će ispitati da li je izreka nerazumljiva, protivrječna sama sebi ili razlozima presude, ili uopće ne sadrži razloge, ili u njoj nisu navedeni razlozi o odlučnim činjenicama. Žalbena vijeće u sklopu ovog preispitivanja neće razmatrati da li je pretresno vijeće napravilo činjeničnu grešku ili materijalnu povredu zakona, već će samo utvrditi da li presuda formalno sadrži sve potrebne elemente dobro obrazložene i razumljive presude.

19. Žalbena vijeće dalje naglašava da podnosilac žalbe mora pokazati da navedena formalna greška čini presudu nepravilnom. Povreda koja ne predstavlja bitnu povredu ne čini zaključak i obrazloženje pretresnog vijeća nepravilnim, te stoga za posljedicu neće imati ukidanje presude.

20. Pretresno vijeće ima u vidu da član 297. stav 1. tačka k) ZKP BiH nije odgovarajući osnov za žalbu kada se osporava tačnost činjenica koje je pretresno vijeće utvrdilo ili nije utvrdilo. Greška u utvrđenju neke odlučne činjenice (netačno i nepotpuno utvrđeno činjenično stanje) prema članu 299. stav 1. ZKP BiH predstavlja odgovarajući osnov za osporavanje presude u slučaju kada se osporava tačnost činjenica koje je pretresno vijeće utvrdilo ili nije utvrdilo. Svoje žalbene navode u skladu sa članom

² Ibid. str. 3.

³ Odgovor odbrane na žalbu, str. 2.

297. stav 1. tačka k) ZKP BiH podnosioci žalbi treba da ograniče na formalni aspekt presude, a zbog navodne greške u pogledu činjeničnog stanja treba da se pozovu na član 299. ZKP BiH.

14. *Prima facie* analiza presude ne ukazuje na bitne povrede iz člana 297. stav 1. tačka k) ZKP BiH. Dapače, prilikom donošenja zaključaka prvostepeno vijeće je postupalo u skladu sa zakonom u pogledu ocjene dokaza, opisa činjenica na koje se oslanjalo i obrazloženja odlučnih činjenica. Konkretno, prvostepeno vijeće je razmotrilo i cijeniło iskaze svjedoka tužilaštva i odbrane, uključujući iskaze vještaka, kao i materijalne dokaze. Prvostepeno vijeće je cijeniło iskaze ovih svjedoka pojedinačno i u međusobnoj vezi kao i u vezi sa materijalnim dokazima kako bi odlučilo o činjenicama i vjerodostojnosti. U slučaju kontradiktornih iskaza prvostepeno vijeće je donosilo zaključke o njihovoj vjerodostojnosti.

15. Ovo Vijeće primjećuje da iako se u prvostepenoj presudi određeni iskazi parafraziraju, a ne citiraju, to ne predstavlja povredu ZKP BiH. Član 290. stav 7. ZKP BiH propisuje da sudeće vijeće navede „činjenice“ na koje se oslanja. Analiza presude ukazuje da je prvostepeno vijeće postupalo u skladu sa ovim članom bilo da je sumiralo ili citiralo u tekstu ili u fusnotama „koje činjenice nalazi dokazanim ili nedokazanim“.

A. Smrt Dušana Čestića.

16. Ovo vijeće nalazi da je ocjena iskaza koju je izvršilo prvostepeno vijeće logična i u skladu sa dokazima. S obzirom na to da nije bilo dokaza koji su osporavali način na koji je došlo do smrti Dušana Čestića, prvostepeno vijeće nije moglo, te stoga nije ni trebalo, dati „ocjenu vjerodostojnosti kontradiktornih dokaza“⁴

17. Iskazi koje je saslušalo pretresno vijeće u vezi sa smrću Dušana Čestića nisu bili kontradiktorni. Svjedok tužilaštva Dževad Musić koji je radio kao stražar,⁵ izjavio je da je pronašao Dušana Čestića kako visi na stubu u štali. Stražar je skinuo Čestićevo tijelo, ali je on već bio mrtav. Za vješanje je iskorišten komad tkanine.⁶ Drugi svjedoci, uključujući stražare i policajce svjedočili su o tome kako su saznali da se Čestić objesio.⁷

18. Također iz saglasnih iskaza svjedoka proizilazi da su tri lica - komandir civilne policije, medicinski radnik i Bećir Mekanić otišli u štalu na uvidaj⁸ i zaključili da je umrli počinio samoubistvo vješanjem.⁹

19. Također iskazi svjedoka ukazuju da je umrli bio „lošeg zdravstvenog stanja“ i da je imao problema s bubrežima, te da je bio iscrpljen.¹⁰ Umrli je bio potišten prilikom lišenja

⁴ Član 290. stav 7. ZKP BiH. Vidi predmet *Tužilac protiv Mladena Naletilića i Vinka Martinovića*, broj IT-98-34-A, presuda Žalbenog vijeća (3.5.2006.) pasusi 405-408 (navod da je Pretresno vijeće rješavalo pitanje kontradiktornih dokaza bez odgovarajućeg obrazloženja je odbačen jer nije bilo kontradiktornih dokaza).

⁵ Iskaz Dževada Musića od 28.4.2008. od 1:08:29 do 1:08:39.

⁶ Ibid. od 1:23:39 do 1:26:53. Vidi također dokaz T-45 str. 3 (gdje Samir Musić izjavljuje “kada sam ušao u štalu, vidio sam čovjeka da visi, visi na košulji . . .”).

⁷ Vidi npr. iskaz Ismeta Hurića od 28.4.2008. od 34:08 do 35:24; iskaz Nurije Hurića od 15.5.2008. od 26:01 do 27:45; iskaz Džemila Babića od 23.5.2008. od 2:19:38 do 2:19:52; i iskaz Esada Maljiševića od 13.5.2008. od 2:43:59 do 2:44:43. Vidi također dokaze: T-11, T-15, T-17, T-21 i T-45.

⁸ Iskaz Džemila Babića od 23.5.2008. od 2:19:55 do 2:20:29; iskaz Ismeta Hurića od 28.4.2008. od 35:28 do 35:48 i 42:33 do 42:49; i iskaz Nurije Hurića od 15.5.2008. od 28:17 do 28:32.

⁹ Iskaz Džemila Babića od 23.5.2008. od 2:20:31 do 2:21:28.

slobode¹¹ i rekao je Radetu Pejiću po dolasku u zatvor da ga bole bubrezi i da je bolestan, te da ne zna kako će preživjeti.¹² Nije dugo boravio u zatvoru prije smrti.¹³

20. Vještak sudske medicine, doktor Željko Karan, je svjedočio da su posmrtni ostaci ekshumirani 2006. godine.¹⁴ Naveo je da je nedostajalo nekoliko kostiju, a da su ostale bile oštećene.¹⁵ Zbog nekompletnih skeletnih ostataka nije mogao utvrditi uzrok smrti.¹⁶

21. U završnim riječima tužiteljica je navela da tužilaštvo „ne spori“ da su svjedoci (uključujući i svjedoke tužilaštva) „potvrdili i izjavili“ da se umrli objesio.¹⁷

22. Stoga su iskazi u vezi sa smrću Dušana Čestića saglasni u tome da je uzrok njegove smrti bilo vješanje. S obzirom na to da o tome nije bilo suprotstavljenih dokaza, ovo Vijeće nalazi da je prvostepeno vijeće pravilno odlučilo da pokloni vjeru iskazima zatvorskih stražara, te nije došlo do kršenja ZKP BiH. Prema tome, ovaj žalbeni navod je neosnovan i kao takav se odbija.

B. Loši uvjeti života u Cerskoj.

23. Tužilaštvo također navodi da prvostepeno vijeće nije ocijenilo i obrazložilo razloge za poklanjanje vjere iskazima o lošim uvjetima života u Cerskoj.¹⁸ Ovo Vijeće primjećuje da kao i kod prethodnog pitanja, nije bilo kontradiktornosti u iskazima vezanim za uvjete života u selu. Svi dokazi su ukazivali na to da su uvjeti života bili loši.

24. Konkretno, nekoliko svjedoka je svjedočilo o lošim uvjetima života u Cerskoj. Na primjer, Bešir Aljukić je svjedočio o teškoj situaciji s hranom jer su stanovnici jeli zob i prokuhanu vodu s travom, cvijetom ili lijeskom.¹⁹ Nuriya Hurić, koji je bio stražar živio je na spratu štale, a ispod je bila stoka.²⁰ Drugi stražar, Ismet Hurić, izjavio je da je živio u štali sa još petoricom, nije bilo dovoljno hrane za njih, a nije se okupao devet mjeseci.²¹

25. Dževad Musić je izjavio da je situacija s hranom bila „katastrofalna“ jer zbog dolaska velikog broja izbjeglica nije bilo dovoljno hrane. Dok je radio kao stražar izgubio je otprilike 20 (dvadeset) kilograma i razbolio se. Sjeća se da se mogao okupati samo jednom svaka dva do tri mjeseca.²²

¹⁰ Iskaz Rajka Čestića od 18.4.2008. od 2:37:07 do 2:37:36; iskaz Džemila Babića od 23.5.2008. od 2:18:40 do 2:18:51.

¹¹ Iskaz Džemila Babića od 23.5.2008. od 2:18:34 do 2:18:41.

¹² Iskaz Radeta Pejića od 25.4.2008. od 59:34 do 59:51.

¹³ Ibid. od 59:52 do 59:56. Žalbeno vijeće napominje da iako svjedoci nisu bili saglasni u vezi sa tačnim vremenom koje je preminuli proveo u zarobljeništvu, svi se slažu da se radilo o kratkom vremenskom periodu.

¹⁴ Iskaz dr. Željka Karana od 13.5.2008. od 13:59 do 14:08.

¹⁵ Ibid. od 16:52 do 18:00, 23:02 do 23:30, 27:24 do 27:46 i 29:12 do 29:20.

¹⁶ Ibid. od 26:49 do 27:52.

¹⁷ Završne riječi tužilaštva od 23.6.2009. od 55:09 do 55:22.

¹⁸ Žalba tužilaštva, str. 3.

¹⁹ Iskaz Bešira Aljukića od 13.5.2008. od 14:49 do 15:23.

²⁰ Iskaz Nuriye Hurića od 15.5.2008. od 34:49 do 35:28.

²¹ Iskaz Ismeta Hurića od 28.4.2008. od 37:48 do 38:49.

²² Iskaz Dževada Musića od 28.4.2008. od 1:44:08 do 1:45:49.

26. U završnim riječima tužilaštvo je navelo da „neće sporiti“ da su svjedoci odbrane također živjeli u lošim uvjetima.²³ Tužiteljica je navela da tužilaštvo ne spori iskaz Sejfudina Hodžića o teškim uvjetima života.²⁴

27. Ovo Vijeće nalazi da su iskazi svjedoka tužilaštva i odbrane o lošim uvjetima života u Cerskoj saglasni. Dakle, pošto nije bilo suprotstavljenih dokaza u tom pogledu, prvostepeno vijeće je pravilno odlučilo da pokloni vjeru iskazima ovih svjedoka, te time nije došlo do povrede ZKP BiH.

C. Pitanje vezano za ocjenu vjerodostojnosti svjedoka.

28. Tužilaštvo tvrdi da je prvostepeno vijeće učinilo bitnu povredu jer nije analiziralo vjerodostojnost svakog svjedoka navedenog u pasusima: 74, 79, 80, 83, 84, 94, 96 i 98 presude.²⁵ Tužilaštvo međutim ne navodi odredbu ZKP BiH prema kojoj je neophodno analizirati vjerodostojnost svakog svjedoka navedenog u presudi. Tužilaštvo u većini slučajeva ni samo nije dovodilo u pitanje vjerodostojnost određenih svjedoka ili tvrdilo da su određeni dijelovi njihovih iskaza lažni ili netačni.

29. U ZKP BiH ne postoji odredba da prvostepeno vijeće treba ocijeniti vjerodostojnost svjedoka koji svjedoče o nespornim pitanjima. Član 281. stav 2. ZKP BiH propisuje u relevantnom dijelu da je „sud dužan savjesno ocijeniti svaki dokaz pojedinačno i u vezi s ostalim dokazima“ Član 290. stav 7. ZKP BiH propisuje da Sud daje „ocjenu vjerodostojnosti protivrječnih dokaza...“. Dakle, prvostepeno vijeće nije obavezno donositi zaključak o vjerodostojnosti svakog svjedoka navedenog u presudi. Naime, iz konteksta u kojem se iskaz navodi očigledno je da se svjedok ili iskaz smatra pouzdanim.

30. Analiza iskaza svjedoka koje navodi tužilaštvo ukazuje na to da su se ti iskazi uglavnom odnosili na nesporna i nekontroverzna pitanja, kao i na činjenična pitanja o kojima su i drugi svjedoci dali saglasne iskaze.

31. Na primjer, u paragrafu 74 prvostepene presude citira se svjedok odbrane Ćamil Talović koji je opisao stanje haosa u Cerskoj i prestanak funkcionisanja vlasti na tom području. Tužilac nije osporio kredibilitet ovog svjedoka i čak se pozvao na dio njegovog iskaza kako bi potkrijepio jednu od svojih tvrdnji.²⁶ Osim toga, njegov iskaz o (1) problemima u Cerskoj²⁷, (2) ostalim komandantima koji su dolazili na ovo područje²⁸, i (3) konačnom slomu vlasti²⁹ u skladu je sa dokazima koje su dali drugi svjedoci.

²³ Završne riječi tužilaštva od 23.6.2009. od 1:05:53 do 1:06:02.

²⁴ Ibid. od 1:06:29 do 1:06:47.

²⁵ Žalba tužilaštva, str. 3.

²⁶ Ibid, str. 10.

²⁷ Vidi npr. dokaz T-15, str. 5 (gdje Bešir Aljukić opisuje situaciju u Cerskoj kao “haotičnu i očajnu”); i iskaz Nurije Hurića od 15. maja 2008, 10:49 do 10:55 (nepostojanje vojne strukture u Cerskoj).

²⁸ Vidi npr. iskaz Esada Maljiševića od 13. maja 2008, 2:19:40 do 2:20:08; iskaz Fajka Kadrića od 22. maja 2008 (traka # 1), 1:05:26 do 1:05:54 i 1:08:02 do 1:08:56; i iskaz Muharema Sinanovića od 21. aprila 2008, 25:17 do 26:02.

²⁹ Vidi npr. iskaz Džemila Babića od 23. maja 2008, 1:48:34 do 1:50:07 (Nurif Rizvanović je stigao u Cersku sa nedisciplinovanom “bandom” nakon čega je nastalo stanje “haosa”); iskaz Bešira Aljukića od 13. maja 2008, 2:03:30 do 2:04:30 (do 1. novembra 1992, ljudi su odlazili i više se nije imalo čime komandovati); i iskaz Esada Maljiševića od 13. maja 2008, 2:39:31 do 2:41:03 (svjedok objašnjava da je napustio vojsku u septembru jer je

32. U vezi s paragrafima 79 i 80 prvostepene presude, prvostepeno vijeće je poklonilo vjeru iskazima petorice svjedoka: Bešira Aljukića, Muharema Sinanovića, Murata Šiljkovića, Ejuba Hadžića i Fajke Kadrića. I u ovom slučaju tužilac nije osporio kredibilitet bilo kojeg od ovih svjedoka (svi osim Fajke Kadrića bili su svjedoci optužbe), s tim da se tužilac poziva na dijelove iskaza četvorice od ovih svjedoka kako bi potkrijepio svoje žalbene navode.³⁰ Bitno je napomenuti da iskazi ovih svjedoka većim dijelom nisu sporni i da su u skladu sa iskazima drugih svjedoka. Na primjer, dodatni iskazi svjedoka potkrijepljuju sljedeće činjenične nalaze iz paragrafa 79 i 80 prvostepene presude:

- * Optuženi Ferid Hodžić pokušao je organizovati vojne jedinice.³¹
- * Optuženi je imenovao osobe na pozicije u vojsci.³²
- * Bilo je i drugih vojnih komandanata koji su imali svoje jedinice i koji su bili kandidati za položaj komandanta kao i optuženi.³³
- * Nedostatak vojnih resursa uz postojeću humanitarnu krizu otežavao je uspostavljanje vojne organizacije.³⁴
- * Nurif Rizvanović je stigao sa naoružanom jedinicom i preuzeo kontrolu.³⁵

33. Što se tiče paragrafa 83 i 84 prvostepene presude, prvostepeno vijeće se u prilog svojim činjeničnim nalazima pozvalo na iskaze troje svjedoka: Fajke Kadrića, Sejfidina Hodžića i Merime Telalović. Tužilac je tvrdio da su pristrasnost i nedostatak vojnog iskustva uticali na iskaz Sejfidina Hodžića, ali nije osporio kredibilitet druga dva svjedoka.³⁶ Također treba napomenuti da su iskazi koje su dali ovi svjedoci potkrijepljeni iskazima drugih svjedoka.

34. Na primjer, paragraf 83 prvostepene presude odnosi se na bezuspješne pokušaje optuženog da se uspostavi saradnja između lokalnih jedinica, kao i na njegov gubitak komandne uloge u junu 1992. godine. Pregled dokaza ukazuje na to da su svjedoci optužbe i svjedoci odbrane s tim u vezi Sudu ponudili slične dokaze.³⁷

situacija bila beznadežna i kada je otišao sa ovog područja u oktobru, nije znao da li je još uvijek postojala komanda u Rovašima).

³⁰ Žalba Tužilaštva, str. 4, 6 i 10.

³¹ Vidi npr. iskaz Saliha Jusića od 21. maja 2008, 25:41 do 27:04; iskaz Murata Šiljkovića od 18. aprila 2008, 47:25 do 48:06; iskaz Esada Maljiševića od 13. maja 2008, 2:22:50 do 2:23:46; i iskaz Čamila Talovića od 21. maja 2008, 3:09:13 do 3:10:09.

³² Vidi npr. iskaz Avdije Omerovića od 14. maja 2008, 2:39:20 do 2:40:02; i iskaz Ilijasa Jašarevića od 14. maja 2008, 2:04:42 do 2:05:12.

³³ Pored iskaza trojice svjedoka (Muharem Sinanović, Murat Šiljković i Ejub Hadžić) kojima je prvostepeno vijeće poklonilo vjeru i koji potkrijepljuju ove činjenične nalaze, postoji takode iskaz Esada Maljiševića od 13. maja 2008, 2:19:40 do 2:20:08; iskaz Čamila Talovića od 21. maja 2008, 2:56:15 do 2:57:55; iskaz Džemila Babića od 23. maja 2008, 1:41:41 do 1:43:05; iskaz Saliha Jusića od 21. maja 2008, 1:49:52 do 1:51:12; i iskaz Fajke Kadrića od 22. maja 2008 (traka # 1), 45:31 do 47:28.

³⁴ Vidi npr. iskaz Bešira Aljukića od 13. maja 2008, 1:36:44 do 1:37:50 i 1:58:58 do 1:59:29; iskaz Adila Omerovića od 14. maja 2008, 37:15 do 38:16; i iskaz Murata Šiljkovića od 18. aprila 2008, 45:50 do 46:29.

³⁵ Vidi npr. iskaz Ismeta Hurića od 28. aprila 2008, 55:12 do 55:36; iskaz Murata Šiljkovića od 18. aprila 2008, 56:40 do 56:54; iskaz Čamila Talovića od 21. maja 2008, 3:11:37 do 3:12:09; i iskaz Fajke Kadrića od 22. maja 2008 (traka # 1), 1:46:02 do 1:47:01.

³⁶ Žalba Tužilaštva, str. 4-5.

³⁷ Vidi npr. iskaz Saliha Jusića od 21. maja 2008, 1:50:13 do 1:50:40; iskaz Murata Šiljkovića od 18. aprila 2008, 55:38 do 56:54 i 1:02:54 do 1:04:01; iskaz Džemila Babića od 23. maja 2008, 1:45:08 do 1:45:50 i 1:47:53 do 1:48:30; i iskaz Bešira Aljukića od 13. maja 2008, 2:01:26 do 2:03:09.

35. Paragraf 84 prvostepene presude tiče se formiranja Ratnog predsjedništva u Cerskoj u čijem sastavu su bili Bego Uvalić i Merima Telalović. Ovaj činjenični nalaz tužilac ne osporava i u završnoj riječi potvrđuje da je Bego Uvalić obavljao funkciju predsjednika Ratnog predsjedništva.³⁸ Nekoliko svjedoka dalo je slične iskaze u vezi sa aktivnostima Ratnog predsjedništva i Bege Uvalića. Ovi dokazi potvrđuju iskaze Sejfidina Hodžića i Merime Telalović u pogledu ovog pitanja.³⁹

36. U vezi s paragrafima 94, 96 i 98 prvostepene presude, prvostepeno vijeće se pozvalo na iskaze šest svjedoka: Bešira Aljukića, Ismeta Hurića, Nurije Hurića, Dževada Musića, Saliha Jusića i Merime Telalović. Pred ovim Vijećem, tužilac nije osporio kredibilitet ovih svjedoka sa izuzetkom Saliha Jusića.⁴⁰ Zapravo, tužilac se pozvao na dijelove iskaza svih ovih svjedoka, osim Saliha Jusića, kako bi potkrijepio svoje žalbene navode.⁴¹

37. Kao što je ranije rečeno, iskazi na koje se poziva prvostepeno vijeće većim dijelom nisu sporni i drugi svjedoci su dali slične iskaze ili iskaze koji ne odudaraju od ovih svjedočenja. Konkretno, u paragrafu 94 prvostepene presude vijeće se poziva na iskaze trojice svjedoka da bi utvrdilo da je Bećir Mekanić došao u zatvor povodom smrti Dušana Čestića. Osim toga, Džemil Babić, koji je u vrijeme kada se dogodio ovaj incident bio civilni policajac, potvrdio je ovo kada je svjedočio o dolasku Bećira Mekanića u zatvor.⁴² Ovo Vijeće napominje da mu nisu predočeni dokazi kojima se opovrgavaju ove tvrdnje i da tužilac nije tvrdio da se takvo što nije dogodilo.⁴³

38. U pogledu paragrafa 96 i 98, prvostepeno vijeće se pozvalo na iskaz Saliha Jusića prema kojem je upravnik zatvora, odnosno Muradif Mujanović, bio zadužen za stražare u zatvoru i raspoređivao ih na dužnost. Prvostepeno vijeće se također pozvalo na dio iskaza u kojem se kaže da je zatvor bio u nadležnosti suda.

39. Tužilaštvo nije osporilo pouzdanost iskaza da je Muradif Mujanović bio upravnik zatvora, ili da je bio zadužen za stražare. Treba napomenuti da ovaj dokaz svojim iskazima potkrijepljuju dvojica stražara u zatvoru⁴⁴ i Džemil Babić.⁴⁵

40. U paragrafu 96 prvostepene presude, navodi se da je Salih Jusić dao iskaz prema kojem je zatvor bio u nadležnosti suda; u paragrafu 98, Merima Telalović je navela da je Krizni štab postavljao upravnika zatvora koji je podnosio izvještaje Kriznom štabu. Ovo vijeće konstatuje da tužilac nije osporio pitanje ko je postavljao upravnika zatvora, niti to da je upravnik zatvora podnosio izvještaje Kriznom štabu. Zapravo, svjedoci optužbe su dali

³⁸ Završna riječ Tužilaštva od 23. juna 2009, 40:00 do 40:13.

³⁹ Vidi iskaz Adila Omerovića od 14. maja 2008, 32:12 do 32:37 i 1:30:45 do 1:30:50; iskaz Esada Maljiševića od 13. maja 2008, 2:21:52 do 2:22:29; iskaz Ilijasa Jašarevića od 14. maja 2008, 2:09:17 do 2:09:27; i iskaz Saliha Jusića od 21. maja 2008, 2:02:28 do 2:03:02.

⁴⁰ Žalba Tužilaštva, str. 5.

⁴¹ Ibid, str. 3, 4, 6, 8, 9 i 10.

⁴² Iskaz Džemila Babića od 23. maja 2008, 2:20:09 do 2:20:25.

⁴³ U izjavi koju je dao u istrazi (dokaz T-15, str. 5), Bešir Aljukić tvrdi da se samoubistvo dogodilo "kada je komandant bio Bećir Mekanić".

⁴⁴ Iskaz Ismeta Hurića od 28. aprila 2008, 29:33 do 30:51; i iskaz Dževada Musića od 28. aprila 2008, 1:13:08 do 1:13:48 i 1:42:29 do 1:43:27.

⁴⁵ Iskaz Džemila Babića od 23. maja 2008, 2:18:57 do 2:19:12; vidi također dokaz T-45.

iskaze prema kojima su članovi Ratnog predsjedništva ili Kriznog štaba razmatrali pitanje sigurnosti u zatvoru.⁴⁶

41. Apelaciono vijeće konstatuje da su mišljenja o tome u čijoj nadležnosti su bili zatvor i stražari bila podijeljena. Ipak, svjedoci čiji su iskazi ocijenjeni kao pouzdani bili su dosljedni u tome da je kontrolu imao jedan od organa civilne vlasti. Osim toga, iskazi svjedoka optužbe i svjedoka odbrane prema kojima su civilna policija, sud i civilna zaštita bili uključeni u pitanja oko zatvora dodatno podržava tezu da se radilo o operaciji civilnih organa vlasti. Stoga, ovo Vijeće zaključuje da je prvostepeno vijeće moglo pokloniti vjeru ovim svjedocima s obzirom na sveukupnu saglasnost dokaza, ali u isto vrijeme i utvrditi da mu nije predočeno dovoljno dokaza da bi se izvan razumne sumnje ustanovilo koja je osoba ili organ imao kontrolu nad zatvorom i stražarima.

42. Shodno tome, ovo Vijeće zaključuje da je postojalo dovoljno dokaza da se utvrdi kredibilitet svjedoka kojima je prvostepeno vijeće odlučilo pokloniti vjeru. Konkretno, činjenica da njihove iskaze potkrijepljuju drugi dokazi i da su saglasni s drugim dokazima, te da u većini situacija tužilac nije osporavao ove iskaze, smatra se dovoljnim za njihovu pouzdanost. Nadalje, tužilac nije demonstrirao na koji način neizjašnjavanje o kredibilitetu određenih svjedoka "čini presudu nepravilnom".⁴⁷ Iz tog razloga, ovaj žalbeni prigovor se odbija kao neosnovan.

D. Pozivanje na član 27. Ženevske konvencije.

43. Tužilaštvo navodi da je iz pozivanja prvostepene presude na član 27. Ženevske konvencije o zaštiti građanskih lica za vrijeme rata vidljivo da je pretresno vijeće uzelo u razmatranje optužbe za koje se optuženi nije teretio. Konkretno, tužilaštvo tvrdi da imajući u vidu da se član 27. Ženevske konvencije odnosi na zločin silovanja, pozivanje pretresnog vijeća na taj član upućuje na to da je optuženi oslobođen optužbi za zločin za koji se nije teretio.⁴⁸

44. Član 27. Ženevske konvencije o zaštiti građanskih lica za vrijeme rata predviđa ne samo zaštitu žena od „silovanja, prinuđivanja na prostituciju i protiv svakog napada na moralni integritet“ već također stav 1. ovog člana propisuje da će se sa „[z]aštićenim licima ... u svako doba, postupati čovječno i ona će naročito biti zaštićena od svakog nasilja ili zastrašivanja...“

45. Apelaciono vijeće ističe da je spomenuti član 27. primjenjiv u ovom slučaju, s obzirom da se optuženi tereti za zatočenje zarobljenika u nečovječnim uslovima i njihovo podvrgavanje nečovječnom postupanju. Pri tome, kako se radi o oslobađajućoj presudi, Apelaciono vijeće nije analiziralo pitanje primjenljivosti člana 27. na oružane sukobe koji imaju međunarodni ili unutrašnji karakter. Ovo iz razloga što ni tužilaštvo u konkretnom slučaju nije dokazivalo karakter sukoba. Shodno tome, žalbeni navod tužilaštva je neosnovan, te se kao takav i odbija.

⁴⁶ Vidi npr. iskaz Avdije Omerovića od 14. maja 2008, 3:00:11 do 3:01:16 i 3:04:02 do 3:04:32; i iskaz Adila Omerovića od 14. maja 2008, 42:31 do 42:52.

⁴⁷ *Tužilac protiv Mirka Todorovića i Miloša Radića*, *supra*, paragraf 19.

⁴⁸ Žalbeni podnesak Tužilaštva, strana 2.

II. Prvostepeno vijeće nije prekršilo član 297. stav 2. ZKP BiH.

46. Tužilac nadalje navodi da je prvostepeno vijeće učinilo bitnu povredu odredbi ZKP BiH zbog toga što nije ispravno i jednako cijenilo činjenice, odnosno što se u donošenju presude vodilo samo onim činjenicama koje su išle u prilog optuženom. Konkretno, Tužilaštvo navodi da je prvostepeno vijeće propustilo učiniti sljedeće: (1) razmotriti iskaze devet svjedoka prilikom utvrđivanja prirode i obima komandne odgovornosti optuženog; (2) preispitati kredibilitet Sejfidina Hodžića i Saliha Jusića; (3) uzeti u obzir neiskustvo Sejfidina Hodžića i njegovo nepoznavanje vojne nauke; (4) razmotriti dijelove iskaza Ćamila Talovića i Esada Maljiševića, i (5) razmotriti iskaze šest svjedoka prilikom utvrđivanja da li je optuženi imao efektivnu kontrolu nad stražarima. Tužilaštvo također tvrdi (6) da je prvostepeno vijeće poklonilo vjeru iskazima svjedoka odbrane bez pozivanja na materijalne dokaze koji potvrđuju ove iskaze.⁴⁹

47. Odbrana je odgovorila na samo dva navoda tvrdeći da je prvostepeno vijeće ispravno postupilo prilikom ocjene iskaza Bege Uvalića i Sejfidina Hodžića i da je dovoljno obrazložilo svoje utvrđenje.⁵⁰

A. Žalbeni navod da prvostepeno vijeće nije razmotrilo iskaze devet svjedoka.

48. Tužilac tvrdi da nalaz prvostepenog vijeća, u kojem se kaže da je "... samo... jedan svjedok, Bego Uvalić, neposredno svjedočio da je optuženi bio vojni komandant u Cerskoj i da je imao komandnu odgovornost za zatvor štala i njegovo osoblje"⁵¹, ne uzima u obzir iskaze devet svjedoka. Tužilac navodi da se iz iskaza ovih devet svjedoka vidi "da Bego Uvalić nije bio jedini koji je svjedočio o ulozi koju je Ferid imao kao vojni komandant u Cerskoj".⁵²

49. U paragrafu 72 presude, prvostepeno vijeće je utvrdilo dvije stvari: da je Bego Uvalić bio jedini koji je svjedočio da je optuženi (1) bio lokalni vojni komandant i (2) da je imao komandnu odgovornost nad stražarima u zatvoru. Pregled iskaza na koje se poziva tužilac ukazuje na to da je devet svjedoka opisalo ulogu optuženog kao vojnog komandanta, ali nisu pomenuli njegovu uključenost u odnosu na zatvor. U dokazima na koje se poziva tužilac također se ne pominje da su stražari bili podređeni optuženom, niti da je optuženi imao efektivnu kontrolu nad njima. Zapravo, jedino pominjanje zatvora — da je Nurija Hurić svjedočio da ga je optuženi rasporedio na mjesto stražara u zatvoru⁵³ — je zapravo greška s obzirom da se u samom svjedočenju pominje drugo lice koje je Hurića rasporedilo na mjesto stražara.⁵⁴

⁴⁹ Ibid, str. 3-6.

⁵⁰ Odgovor Odbrane na žalbu Tužilaštva, str. 2.

⁵¹ Prvostepena presuda, paragraf 72.

⁵² Žalba Tužilaštva, str. 4.

⁵³ Ibid.

⁵⁴ Vidi iskaz Nurije Hurića od 15. maja 2008, 14:10 do 15:25 i 57:43 do 58:09 (gdje svjedok govori o kapetanu zvanom "Zelena beretka" koji je raspoređivao ljude na dužnost stražara u zatvoru).

50. S obzirom da dokazi na koje se poziva tužilac ne podržavaju navode da je prvostepeno vijeće postupilo neispravno, ovaj žalbeni navod se mora odbiti.

B. Pitanja koja se tiču iskaza Sejfudina Hodžića i Saliha Jusića.

51. Tužilac također tvrdi da prvostepeno vijeće nije razmotrilo činjenicu da je (1) Sejfudin Hodžić prijetio Begi Uvaliću; (2) da je Hodžić bio premlad da razumije vojnu situaciju na tom području; i (3) da su Sejfudin Hodžić i Salih Jusić imali interes da pomognu optuženom.⁵⁵ Odbrana je odgovorila da nikada nije ustanovljeno da su upućene prijetnje i da ovaj svjedok nije bio neiskusno “dijete” u periodu koji obuhvata optužnica.⁵⁶

1. Navodne prijetnje.

52. Pretresno vijeće nije spomenulo navodne prijetnje kao jedan od faktora u donošenju svoje odluke. Međutim, iz presude proizilazi da pretresno vijeće nije smatralo vjerodostojnim navode Bege Uvalića da je Sejfudin Hodžić pokušao da ga prisili da izmijeni svoje svjedočenje o ulozi optuženog u Cerskoj. Dapače, pretresno vijeće je zaključilo da Bego Uvalić “nije govorio istinu u važnim aspektima svog svjedočenja.”⁵⁷ Ovaj zaključak potkrijepili su kako dokazi, tako i tužilac koji je u završnim riječima potvrdio da Bego Uvalić nije govorio istinu vezano za njegovu ulogu u Kriznom štabu/Ratnom predsjedništvu.⁵⁸ Stoga, s obzirom da je pretresno vijeće utvrdilo nepouzdanost iskaza Bege Uvalića, ono nije moralo pokloniti vjeru njegovom svjedočenju. Nadalje, u slučajevima gdje je pretresno vijeće utvrdilo da je Bego Uvalić imao motiv da okrivi optuženog i zaštititi sebe,⁵⁹ vijeće je također moglo uvidjeti da je Bego Uvalić imao sličan motiv za napad na Sejfudina Hodžića, čiji iskaz ga je inkriminisao.

53. Ovo vijeće stoga zaključuje da u slučajevima kada pretresno vijeće nije poklonilo vjeru navodima Bege Uvalića, oni nisu bili predmet razmatranja radi utvrđivanja pouzdanosti Hodžićevog iskaza. Stoga se navod tužioca odbija, jer nije potkrijepljen dokazima.

2. Starosna dob i neiskustvo

54. Sejfudin Hodžić je za vrijeme boravka u Cerskoj 1992. godine postavljen na odgovornu funkciju. Konkretno, on je sastavljao i vodio zapisnike za lokalno Ministarstvo odbrane.⁶⁰ U tom svojstvu se sastajao sa vojnicima i izbjeglicama i prisustvovao sastancima Kriznog štaba i Ratnog predsjedništva.⁶¹ Ovaj položaj je Sejfudinu Hodžiću omogućio da bude svjedok aktivnosti koje su dešavale na tom području.

55. Kada je u pitanju navod da je Sejfudin Hodžić bio suviše mlad ili neiskusn da bi shvatio vojnu situaciju, vijeće ističe da u relevantnom periodu svjedok nije bio ni dijete niti

⁵⁵ Žalba Tužilaštva, str. 4 i 5.

⁵⁶ Odgovor Odbrane na žalbu Tužilaštva, str. 2.

⁵⁷ Prvostepena presuda, para. 72.

⁵⁸ Završne riječi tužilaštva od 23. juna 2009. godine, od 40:00 do 40:13.

⁵⁹ Prvostepena presuda, para. 73.

⁶⁰ Vidi iskaz Sejfudina Hodžića od 27. 02. 2009. godine, od 32:57 do 35:15.

⁶¹ Ibid, 36:31 do 39:50 (prisustvovao je sastancima Kriznog štaba); 01:02:10 do 01:07:25 (prisustvovao je sastancima ratnog predsjedništva i znao je šta radi ratno predsjedništvo).

maloljetnik već je imao oko 20 godina.⁶² Nadalje, premda tužilaštvo tvrdi da pretresno vijeće nije trebalo poklanjati vjeru iskazu ovog svjedoka, ono ne tvrdi da je takav iskaz za posljedicu imao pogrešno činjenično utvrđenje. Potrebno je istaći da je tužilaštvo pozvalo još mladeg svjedoka da svjedoči o vojnim pitanjima.⁶³

56. U svakom od nalaza u kojem je pretresno vijeće citiralo iskaz Sejfudina Hodžića, taj iskaz su potkrijepili drugi svjedoci. U takvim situacijama, iskazi različitih svjedoka bili su saglasni u pogledu činjeničnih utvrđenja. Na primjer, premda je pretresno vijeće citiralo iskaz Sejfudina Hodžića o pitanjima (1) nedostatka hrane u Cerskoj,⁶⁴ i (2) osobama koje su bile na dužnosti u Ratnom predsjedništvu, među kojima i Bego Uvalić,⁶⁵ i drugi svjedoci su potvrdili odnosno potkrijepili ovaj iskaz.⁶⁶

57. Svjedok Sejfudin Hodžić također je citiran u nalazima pretresnog vijeća vezano za (1) ovlasti optuženog i pokušaje da ujedini lokalne jedinice,⁶⁷ (2), formiranje odreda Cerska,⁶⁸ kao i (3) činjenicu da je optuženi naposljetku marginalizovan.⁶⁹ Iz pregleda presude proizilazi da je Sejfudin Hodžić jedan od nekoliko svjedoka optužbe i odbrane koji su svjedočili o tim pitanjima.⁷⁰ Pošto su njihovi iskazi bili saglasni sa njegovim iskazom, pretresno vijeće je na pravilan način moglo utvrditi ove činjenične nalaze.

58. Ovo vijeće stoga zaključuje da starosna dob i nedostatak vojnog iskustva Sejfudina Hodžića nisu predstavljali prepreku da pretresno vijeće pokloni vjeru njegovom iskazu. Naprotiv, dokazi upućuju da se pretresno vijeće oslonilo na dijelove njegovog iskaza koji su u značajnoj mjeri potkrijepljeni drugim dokazima. Stoga ovo vijeće zaključuje da pretresno vijeće nije pogriješilo u korištenju tog iskaza, te da nisu počinjene bitne povrede.

3. Motiv za pomaganje optuženom.

59. Pretresno vijeće je utvrdilo da je Avdiji Omeroviću⁷¹ bilo u interesu da ograniči vlastitu krivicu jer je on obavljao funkciju komandira civilne policije. Tužilac navodi da je ovaj nalaz pogrešan jer se oslanja na iskaze dva svjedoka, Saliha Jusića i Sejfudina Hodžića, kojima je bilo u interesu da pomognu optuženom.⁷²

60. Iz uvida u presudu proizilazi da pretresno vijeće nije poklonilo vjeru iskazima Saliha Jusića i Sejfudina Hodžića kada je utvrdilo da je Avdija Omerović obavljao određenu funkciju ili imao određenu ovlast ili odgovornosti. Naprotiv, u donošenju ovog zaključka pretresno

⁶² Žalbeni podnesak tužilaštva, str. 5.

⁶³ Vidi iskaz Murata Šiljkovića od 18.04. 2008. godine

⁶⁴ Prvostepena presuda, para. 59.

⁶⁵ Ibid. at para. 84.

⁶⁶ Za pitanje hrane, vidi iskaz Bešira Aljukića, Dževada Musića i Ismeta Hurića. Kada je riječ o članovima ratnog predsjedništva, vidi iskaz Adila Omerovića, Ilijasa Jašarevića, Avdije Omerovića i Džemila Babića.

⁶⁷ Prvostepena presuda, paragrafi 76 i 83.

⁶⁸ Ibid., para. 86.

⁶⁹ Ibid., para. 85.

⁷⁰ U vezi sa marginalizacijom optuženog, vidi npr., iskaz Džemala Babića i Bešira Aljukića od 13.05.2008. godine, od 1:07:40 do 1:07:58 (gdje objašnjavaju da je optuženi na posljetku postao "nebitan"); vidi također iskaz Esada Maljiševića i Adila Omerovića vezano za formiranje odreda Cerska. Među svjedocima koji su opisali kako je optuženi pokušao da ujedini i koordinira lokalne vojne jedinice su Salih Jusić i Bešir Aljukić.

⁷¹ U žalbenom podnesku, na strani 5, tužilac je pogrešno naveo Adila, umjesto njegovog brata Avdiju Omerovića, kao komandira civilne policije.

⁷² Ibid. strana 5.

vijeće se oslanjalo na iskaze tri zatvorska stražara (Nurije Hurića, Ismeta Hurića i Dževada Musića) i iskaz svjedoka Esada Maljiševića. Shodno tome, Apelaciono vijeće nalazi da ovaj žalbeni prigovor treba odbiti, jer činjenice koje je navelo tužilaštvo ne idu u prilog ovog navoda.

C. Pitanja vezana za iskaz Ćamila Talovića i Esada Maljiševića.

61. Tužilac navodi da je pretresno vijeće pogriješilo kada nije uzelo u razmatranje dijelove iskaza Ćamila Talovića i Esada Maljiševića u kojima se navodi da je u Cerskoj oformljena jedinstvena komanda pod vodstvom optuženog. Tužilac tvrdi da iako su neki dijelovi njihovih iskaza korišteni u presudi, pretresno vijeće nije cijeno značajne dijelove njihovog svjedočenja.⁷³

62. Kao prvo, ovo Vijeće ističe da iskaz Ćamila Talovića nije ni jasan niti pouzdan u pogledu ovog pitanja, kako to navodi tužilac. Talović je svjedočio da je optuženi bio jedan od brojnih vojnih komandanata na tom području; svaki komandant imao je grupu vojnika koji su mu bili lojalni; optuženi je bio komandujući do 15. jula 1992. godine kada su stigla dva “jača” komandanta i prisilno ga smijenila sa funkcije;⁷⁴ vlasti su funkcionisale, ali sa dolaskom Bećira Mekanića i drugih “sve se raspalo.”⁷⁵ Kada je u pitanju vojska, Talović je svjedočio da za vrijeme njegovog boravka u Cerskoj, “nije postojala hijerarhija već anarhija i kaos.”⁷⁶

63. Ovo vijeće zaključuje da uvid u Talovićev iskaz, posmatran u njegovoj cjelosti i u kontekstu, upućuje na to da ovaj iskaz ne ide u prilog navoda tužilaštva. Slijedom toga, pretresno vijeće je pravilno postupilo kada se nije oslonilo na ovaj iskaz na način na koji to traži tužilac.

64. Kao drugo, iskaz Esada Maljiševića je i oprečan i konzistentan sa iskazom Ćamila Talovića. Maljišević je svjedočio da je jedinstvena komanda postojala do polovine juna kada je formiran odred Cerska.⁷⁷ Kao što je gore navedeno, Talović je izjavio da je optuženi bio jedan od više komandanata na tom području i da je smijenjen sa funkcije komandanta sredinom jula.

65. U presudi se navodi da je pretresno vijeće utvrdilo da su iskazi svjedoka oprečni kada je u pitanju priroda, obim i vremenski period u kojem je optuženi obavljao funkciju komandanta.⁷⁸ Pretresno vijeće je također zaključilo da je optuženi prvobitno pokušao da organizuje lokalne jedinice, ali je na poslijetku, kada je uspostavljen odred Cerska, bio marginalizovan.⁷⁹

66. Uvidom u prvostepenu presudu vijeće je utvrdilo da je prvostepeno vijeće razmatralo iskaze Ćamila Talovića i Esada Maljiševića. Ovi iskazi potvrđuju nalaze pretresnog vijeća – da su postojali oprečni dokazi o prirodi i obimu komandovanja optuženog i da je on na kraju marginalizovan — a citirani su najmanje četiri puta u tački presude koja se bavi komandnom

⁷³ Žalbeni podnesak tužilaštva, strana 5.

⁷⁴ Iskaz Ćamila Talovića od 21. maja 2008. godine, od 2:56:17 do 2:58:16.

⁷⁵ Ibid., od 3:00:48 do 3:01:23.

⁷⁶ Ibid., od 3:10:04 do 3:10:09.

⁷⁷ Iskaz Esada Maljiševića od 13. maja 2008. godine, od 2:21:00 do 2:21:17.

⁷⁸ Prvostepena presuda, para. 70-71 i 74-75.

⁷⁹ Ibid., paragrafi. 79, 83, 85-86.

odgovornošću.⁸⁰ Ovo Vijeće stoga zaključuje da su iskazi ovih svjedoka razmatrani u cjelosti, te da su pravilno korišteni u presudi.

D. Efektivna kontrola nad zatvorskim stražarima.

67. Tužilac nadalje tvrdi da pretresno vijeće nije identifikovalo, razmatralo niti ocijenilo dokaze o efektivnoj kontroli optuženog nad zatvorskim stražarima, tražeći od optužbe, ali ne i od odbrane, da iskaz o ovom pitanju potkrijepi dokumentacijom.⁸¹

68. Pretresno vijeće je izvršilo uvid i ocijenilo iskaze svjedoka vezano za kontrolu nad zatvorskim stražarima. Konkretno, svjedoci koji su svjedočili da je jedinica koja je obezbjeđivala zatvor bila podređena optuženom⁸² (Adil Omerović), i da je optuženi za stražare postavljao osobe koje je poznao i kojima je vjerovao (Bego Uvalić),⁸³ bili su spornog kredibiliteta.⁸⁴ Treći svjedok, Bešir Aljukić, izjavio je da je optuženi određivao osobe koje će služiti kao zatvorski stražari.⁸⁵ Međutim, Aljukićev iskaz je bio konfuzan. Na primjer, Aljukić je u jednom dijelu svog iskaza tvrdio da je optuženi postavljao zatvorske stražare, ali u drugom dijelu je samo mogao nagađati da li je optuženi uopšte znao za postojanje zatvora.⁸⁶ Aljukić je nadalje svjedočio da za vrijeme dok je optuženi bio komandant, njegova funkcija nije značila ništa na terenu i on je bio "nemoćan" u toj ulozi,⁸⁷ što se ogledalo u tome da kada je optuženi postrojavao jedinicu i izdavao naredbe, vojnici su mu se smijali.⁸⁸

69. Kao što je ovo Vijeće prethodno navelo, pretresno vijeće je pravilno zaključilo da iskazi Adila Omerovića i Bege Uvalića nisu vjerodostojni. Također je pravilno utvrdilo da iskaz Bešira Aljukića nije od velike vrijednosti zbog svoje dvosmislene i kontradiktorne prirode. Međutim, pretresno vijeće je našlo vjerodostojnim iskaze tri zatvorska stražara,⁸⁹ objasnivši na koji način su njihovi iskazi saglasni⁹⁰ i navelo je razloge za poklanjanje vjere njihovom svjedočenju.⁹¹ Vijeće ističe da tužilac nije osporavao valjanost nalaza pretresnog vijeća kada je u pitanju njihova vjerodostojnost.

70. Ovo vijeće nadalje napominje da je pored ovih svjedoka, u svom nalazu o ovom pitanju pretresno vijeće opisalo iskaze još nekoliko drugih svjedoka.⁹² Pretresno vijeće je s pravom moglo pokloniti vjeru iskazima ovih drugih svjedoka jer su oni potkrijepljeni drugim dokazima izvedenim na suđenju. Na primjer, brojni svjedoci tužilaštva i odbrane svjedočili su o ulozi civilnih vlasti,⁹³ lokalne policije,⁹⁴ i suda⁹⁵ u odnosu na zatvor. Vijeće ističe da, s

⁸⁰ Vidi paragrafe 86, 95, 96 i 99 Prvostepene presude i odgovarajuće fusnote.

⁸¹ Žalbeni podnesak tužilaštva, strana 6.

⁸² Iskaz Adila Omerovića od 14. maja 2008. godine, 21:05 do 21:53.

⁸³ Iskaz Bege Uvalića od 26. marta 2009. godine, 1:22:22 do 1:23:27.

⁸⁴ Prvostepena presuda, paragrafi 72-73 i 99.

⁸⁵ Iskaz Bešira Aljukića od 13. maja 2008. godine, 1:50:36 do 1:50:47.

⁸⁶ Ibid., od 1:09:54 do 1:10:27.

⁸⁷ Ibid., od 1:57:51 do 1:59:30.

⁸⁸ Ibid., od 1:00:25 do 1:01:17.

⁸⁹ Prvostepena presuda, paragraf 99.

⁹⁰ Ibid., paragrafi 94-95.

⁹¹ Ibid., para. 99.

⁹² Prvostepena presuda, paragrafi 93 - 99.

⁹³ Vidi iskaz Esada Maljiševića, Dževada Musića i Džemila Babića.

⁹⁴ Vidi iskaz Bešira Aljukića, Nurije Hurića i Čamila Talovića.

⁹⁵ Vidi iskaz Sejfidina Hodžića, Saliha Jusića i Avdije Omerovića (u iskazu Avdije Omerovića od 14. maja 2008. godine u 3:00:38 do 3:01:16, svjedok je izjavio da je sudija bio zadužen za pitanje sigurnosti u zatvoru).

obzirom na to da su mnogi svjedoci imali ograničenu ulogu u ovom predmetu, njihove informacije su shodno tome bile ograničene na njihovu ulogu, funkciju ili zonu odgovornosti. Nadalje, znanje određenih svjedoka bilo je ograničeno s obzirom na vremenski period u kojem su oni boravili na tom području. Stoga su neki svjedoci, čiji kredibilitet nije osporavan, dali oprečne iskaze u vezi sa osobom/osobama ili organima koji su bili zaduženi za zatvor.

71. Pošto teret dokazivanja leži na optužbi, propust tužilaštva da dokaže van razumne sumnje da je neka osoba ili organ bila odgovorna za kontrolu nad zatvorom i zatvorskim stražarima, pretresnom vijeću nije ostavilo drugu opciju osim da zaključi da ovaj navod protiv optuženog nije dokazan. Ovo vijeće stoga nalazi da je u slučajevima kada je pretresno vijeće pravilno razmotrilo i ocijenilo dokaze i navelo osobe čije je svjedočenje potkrijepilo nalaze vijeća, ono nije počinilo bitnu povredu, kako je to naveo tužilac.

72. Tužilaštvo nadalje navodi da je pretresno vijeće pogrešno postupilo kada je tražilo materijalne dokaze koji bi potkrijepili navode svjedoka optužbe, a isto to nije tražilo od odbrane.⁹⁶ Međutim, iz uvida u presudu slijedi da je tužilac ovaj argument izveo tako što je formulaciju iz paragrafa 92. izvukao iz konteksta.

73. Pretresno vijeće se u pasusima 91. i 92. presude poziva na kontradiktorne dokaze u vezi sa osobom ili organom odgovornim za upravljanje zatvorom, ističući u posljednjoj rečenici 92. pasusa da nisu uloženi nikakvi dokumenti koji bi rasvijetlili to pitanje. Istakavši ovo, pretresno vijeće nije impliciralo da su materijalni dokazi neophodni kako bi potkrijepili iskaze svjedoka, niti je je tužilaštvu nametnulo dodatne uslove izuzev onih propisanih ZKP-om ili Krivičnim zakonom. Naprotiv, pretresno vijeće je jednostavno istaklo da nije izvedeno dovoljno dokaza i da bi relevantni materijalni dokazi bili od pomoći vijeću. Uporedi *Tužilac protiv Fatmir Limcja i dr.*, predmet br.: IT-03-66-T, Presuda (30. novembar 2005. godine) pasus 618. (Pretresno vijeće, suočeno sa oprečnim dokazima, nije moglo prihvatiti određene iskaze “u nedostatku nezavisne potvrde”). *Vidi Tužilac protiv Zejnula Delalića i dr.*, predmet broj: IT-96-21-T, Presuda (16. novembra 1998. godine) pasus 749 (Oslanjanje pretresnog vijeća na dokument MKCK-a prilikom utvrđivanja da je Zdravko Mucić bio komandant zatvora u Čelebićima).

74. Ovo vijeće stoga zaključuje da se navod tužioca mora odbiti kao neosnovan.

E. Navodni propust da se ocijene iskazi šest svjedoka

75. Tužilac tvrdi da pretresno vijeće nije ocijenilo iskaze šest svjedoka, odnosno, Ismeta Hurića, Esada Maljiševića, Avdije Omerovića, Adila Omerovića, Nurije Hurića i Bešira Aljukića, navodeći da bi njihovi iskazi dokazali da je optuženi imao efektivnu kontrolu nad zatvorskim stražarima. Tužilac je potom ukazao na dijelove iskaza za koje tvrdi da nisu uzeti u razmatranje.⁹⁷

76. Citirani dijelovi iskaza nekoliko od navedenih svjedoka, direktno i indirektno su vezani za Avdiju Omerovića. Konkretno, svjedoci Ismet Hurić, Esad Maljišević i Nurija Hurić postavljeni su na dužnost stražara ili su primali naredjenja od Avdije Omerovića ili policije. Pretresno vijeće je istaklo da su svjedoci svjedočili da je Avdija Omerović izdavao

⁹⁶ Žalbeni podnesak tužilaštva na strani 6.

⁹⁷ Ibid, strana 6.

naređenja zatvorskim stražarima.⁹⁸ Također postoji i svjedočenje o tome da je on obavljao funkciju načelnika civilne policije⁹⁹ i da je zatvor bio pod njegovom komandom.¹⁰⁰ Tužilac je potom povezo ovaj iskaz sa svjedočenjem braće Omerović da je optuženi bio njihov nadređeni.¹⁰¹ U odnosu na iskaze braće Omerović, kojima se okrivljuje optuženi, pretresno vijeće napominje da je vjerodostojnost iskaza Avdije Omerovića dovedena u pitanje jer je on pokušavao da skine odgovornost sa sebe.¹⁰² Ovo vijeće ističe da se pretresno vijeće nije moralo oslanjati na ovaj iskaz u dijelovima u kojima nije bilo sigurno u njegovu pouzdanost. Pretresno vijeće je stoga moglo pravilno utvrditi da dijelovi iskaza ovih prvih pet svjedoka koje je citirao tužilac nisu od značaja.

77. Kada je u pitanju svjedočenje šestog svjedoka, Bešira Aljukića, ovo Vijeće je ranije istaklo da je ono kontradiktorno i dvosmisleno. Štaviše, ovaj svjedok nije svjedočio o tome ko je bio odgovoran za zatvor ili imao efektivnu kontrolu nad stražarima. Slijedom toga, pretresno vijeće se nije moralo oslanjati niti poklanjati vjeru njegovom svjedočenju.

78. Potrebno je istaći da se nijedan od citiranih iskaza ne bavi pitanjem efektivne kontrole nad zatvorskim stražarima. Faktori za razmatranje prilikom utvrđivanja postojanja efektivne kontrole izneseni su u predmetu *Tužilac protiv Envera Hadžihasanovića i dr.*, broj predmeta: IT-01-47-T, Presuda (15. marta 2006. godine) pasus 82-83. Pretresno vijeće je u tom predmetu navelo da postoji:

nekoliko elemenata koji omogućavaju da se utvrdi vršenje efektivne kontrole, među kojima su sljedeći: zvanični položaj koji je optuženi zauzimao, iako se stvarne ovlasti ne mogu utvrditi samo posmatranjem zvaničnih položaja; moć da izdaje naređenja i da obezbijedi njihovo izvršenje; ... moć izricanja disciplinskih mjera; moć da unapređuje i smjenjuje vojna lica; i učestvovanje optuženog u pregovorima koji su u vezi sa dotičnim vojnim snagama.

79. Ovo vijeće nadalje napominje da se svjedočenje ovih šest svjedoka ne bavi pitanjem da li je optuženi vršio efektivnu kontrolu nad osobama koje su izvršile napad na zatvorenike; niti se tužilac poziva na svjedočenje ili dokaz o ovom pitanju, koji nije bio pravilno razmatran.

80. U zaključku, Apelaciono vijeće navodi da je pretresno vijeće pravilno razmotrilo i ocijenilo ograničene iskaze o pitanju efektivne kontrole, te da pretresno vijeće nije bilo dužno prihvatiti iskaz svjedoka ukoliko su postojale sumnje u njegovu vjerodostojnost. Stoga se odbija navod tužioca o počinjenoj grešci.

⁹⁸ Prvostepena presuda, para. 94-95.

⁹⁹ Vidi, npr., iskaz Esada Maljiševića od 13.05.2008. godine od 2:43:00 do 2:43:12 i od 2:47:27 do 2:47:56; i iskaz Čamila Talovića od 21.05.2008. godine od 3:07:28 do 3:07:33.

¹⁰⁰ Iskaz Čamila Talovića od 21.05.2008. godine od 3:06:29 do 3:07:13.

¹⁰¹ Žalbeni podnesak tužilaštva, strana 6.

¹⁰² Prvostepena presuda, para. 99.

III. Pretresno vijeće nije pogrešno utvrdilo određene činjenice suprotno članu 299. ZKP BiH.

81. Tužilac navodi da je pretresno vijeće pogrešno i nepotpuno utvrdilo činjenice vezane za (1) smrt Dušana Čestića; (2) optuženikovu naredbu za zatvarenje civila; (3) karakter oružanog sukoba; i (4) komandnu odgovornost optuženog.¹⁰³ Odbrana je odgovorila na samo dva od ovih navoda, ističući da je pretresno vijeće pravilno zaključilo na osnovu dokaza izvedenih na suđenju da se ne može utvrditi da je optuženi bio komandant svih jedinica na tom području ili da je naredio hapšenje civila.¹⁰⁴

82. U žalbenom postupku, ovo Vijeće je prilikom utvrđivanja netačnih ili nepotpunih činjenica u presudi razmatralo samo da li je “objektivni sud koji presuđuje o činjenicama” mogao utvrditi takve činjenice, imajući u vidu da ovo Vijeće uvažava činjenična utvrđenja pretresnog vijeća imajući u vidu da je pretresno vijeće to koje odlučuje o vjerodostojnosti dokaza i vrši njihovu ocjenu. *Tužilac protiv Mirka Todorovića i Miloša Radića, vidi gore*, stavovi 85-88 (opis standarda za preispitivanje navodnog netačno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja u skladu sa članom 299. ZKP BiH). Vijeće je smatralo da:

85. Standard koji žalbeno vijeće treba primijeniti prilikom preispitivanja navodno pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja jeste utemeljenost.

86. Žalbeno vijeće će prilikom razmatranja navodno pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja utvrditi da li bi jedan objektivni sud koji presuđuje u činjeničnim pitanjima došao do tog zaključka izvan razumne sumnje. Neće svaka činjenična greška biti razlog da žalbeno vijeće ukine presudu, nego samo ona greška koja je uzrokovala nepravilnu presudu što se kvalifikuje kao krajnje nepravičan ishod sudskog postupka, kao u slučaju kada je optuženi osuđen usprkos nedostatku dokaza o biću krivičnog djela.

87. Prilikom utvrđivanja da li je zaključak Pretresnog vijeća bio opravdan žalbeno vijeće će krenuti od načela da se ne treba olako upuštati u narušavanje činjeničnog stanja koje je utvrdilo Pretresno vijeće. Žalbeno vijeće ima na umu, kao opšte načelo da je zadatak da sasluša, provjeri i odmjeri dokaze izvedene na glavnom pretresu prvenstveno u diskrecionoj nadležnosti pretresnog vijeća. Stoga Žalbeno vijeće mora iskazati određeno uvažavanje u pogledu činjeničnog stanja koje je utvrdilo Pretresno vijeće.

88. Žalbeno vijeće može vlastitim nalazom zamijeniti utvrđenje pretresnog vijeća samo ako jedan objektivni sud koji presuđuje u činjeničnim pitanjima ne bi mogao donijeti takvu presudu, kada dokazi na koje se oslanjalo pretresno vijeće ne bi mogli biti prihvaćeni od strane bilo kojeg objektivnog suda ili kada je ocjena dokaza “potpuno pogrešna”.

¹⁰³ Žalbeni podnesak tužilaštva na stranama 6-11.

¹⁰⁴ Odgovor odbrane na strani 3.

Kao što je navedeno dalje u tekstu, Apelaciono vijeće zaključuje da pretresno vijeće nije pogriješilo kada su u pitanju činjenice vezane za smrt Dušana Čestića; optuženikovu naredbu za zatvaranje civila; karakter oružanog sukoba; ili komandnu odgovornost optuženog, tako da presudu u tom pogledu nije potrebno mijenjati.

A. Pitanja vezana za smrt Dušana Čestića, protivpravno zatvaranje i karakter oružanog sukoba.

83. U prva tri pitanja koja je potakao tužilac, navode se određena kršenja zakona koje je počinio optuženi dok je imao navodnu komandnu odgovornost nad zatvorskim stražarima i osobama koje su počinile zločine u zatvoru. Drugo pitanje (protivpravno zatvaranje) zahtijeva konkretno da optuženi posjeduje moć ili ovlast da oslobodi zatočenike.¹⁰⁵ Međutim, pretresno vijeće je u presudi utvrdilo da optuženi nije imao efektivnu kontrolu nad zatvorskim stražarima niti nad osobama koje su napadale zatvorenike, te stoga nije imao komandnu odgovornost nad ovim osobama.¹⁰⁶ Tužilac u žalbenom postupku nije pokazao da je zaključak pretresnog vijeća pogrešan ili nepotkrijepljen dokazima. Pošto nije utvrđena komandna odgovornost kao činjenični preduslov da bi se osudila ova kršenja, nije potrebno da se ovo Vijeće bavi ovim pitanjima, jer nijedno utvrđenje ne bi imalo utjecaja na prvostepenu presudu. Čak i kada bi se utvrdila greška u odnosu na ova tri pitanja, bez dokaza o komandnoj odgovornosti takva greška ipak ne bi uticala na presudu.¹⁰⁷ Stoga se prva tri navoda o greškama u ovom dijelu žalbe tužilaštva odbijaju kao neosnovani.

B. Navodni propust da se uzmu u razmatranje dokazi vezani za komandnu odgovornost.

1. Svjedoci

84. Tužilac navodi da je pretresno vijeće pogrešno i nepotpuno utvrdilo činjenično stanje vezano za pitanje komandne odgovornosti, jer nije uzelo u obzir iskaze četrnaest svjedoka. Tužilac navodi imena svjedoka kao i konkretne dijelove iskaza za koje tvrdi da ih pretresno vijeće nije cijenilo.

85. Iz pregleda ovih dijelova iskaza proizilazi da je najmanje dvanaest od četrnaest svjedoka spomenulo vojnu ulogu optuženog.¹⁰⁸ Tri svjedoka također su spomenula da je optuženi znao za zatvorenike,¹⁰⁹ a jedan od tri svjedoka svjedočio je da je optuženi imenovao

¹⁰⁵ *Tužilac protiv Zejnila Delalića i dr.*, predmet broj. IT-96-21-A, Drugostepena presuda (20.02.2001. godine), para. 378 – 379.

¹⁰⁶ Prvostepena presuda 102 - 103.

¹⁰⁷ *Tužilac protiv Mirka Todorovića i Miloša Radića*, vidi gore, para. 86. Vidi također *Tužilac protiv Envera Hadžihasanovića i dr.* IT-01-47-A, Drugostepena presuda (22.04.2008.) para. 10 (“Žalbeno vijeće će odluku pretresnog vijeća poništiti samo ako je učinjena greška u utvrđivanju činjeničnog stanja koja je dovela do neostvarenja pravde.”).

¹⁰⁸ Tužilac citira dijelove iskaza Esada Malješevića, Bešira Aljukića, Adila Omerovića, Ismeta Hurića, Dževada Musića, Ilijasa Jašarevića, Nurije Hurića, Muharema Sinanovića, Murata Šiljkovića, Fajke Kadića, Merime Telalović i Atifa Sirče. Žalbeni podnesak tužilaštva, strane 9-10.

¹⁰⁹ Tužilac citira dijelove iskaza Bešira Aljukića, Adila Omerovića i Čamila Talovića. Žalbeni podnesak tužilaštva, strane 9-10.

zatvorske stražare.¹¹⁰ Premda je Adil Omerović izjavio da je nadležnost nad zatvorom imao komandant Prvog voda koji je bio podređen optuženom,¹¹¹ postojale su sumnje u njegovu vjerodostojnost. Pretresno vijeće je stoga moglo s pravom ne cijeniti taj dio iskaza ovog svjedoka, iz razloga što je svjedok bio motivisan da pomogne svom bratu Avdiji za koga se navodi da je nadgledao zatvorske stražare.¹¹²

86. Nadalje, citirani iskazi ne tiču se efektivne kontrole koju je optuženi vršio nad zatvorskim stražarima ili počiniteljima zločina, niti upućuju na to da je optuženi imao bilo kakvu ulogu ili poduzeo bilo kakvu aktivnost vezano za dnevne aktivnosti u zatvoru i aktivnosti zatvorskih stražara. Iskazi se ne odnose na počiniocima zločina i njihov odnos sa optuženim.

87. Tvrdnja tužilaštva je nadalje oslabljena činjenicom da je šest svjedoka svjedočilo da je optuženi bio smijenjen sa položaja komandanta¹¹³ ili nije bio jedini komandant na tom području.¹¹⁴ Pet svjedoka je svjedočilo da nisu znali ko je vršio kontrolu nad zatvorom i zatvorskim stražarima,¹¹⁵ ili da je zatvor bio pod nadležnošću organa ili odjela koji nije pripadao vojsci.¹¹⁶

88. Ukratko, argument tužioca se uglavnom odnosi na vojnu ulogu optuženog, a ne opisuje njegovu efektivnu kontrolu nad zatvorskim stražarima ili počiniteljima zločina i obuhvata oprečne ili dvosmislene dokaze. Ovo Vijeće stoga zaključuje da citirani iskazi ne idu u prilog navoda tužilaštva da su utvrđenja pretresnog vijeća o komandnoj odgovornosti „očigledno“ neopravdana.

2. Dokumenti

89. Tužilaštvo navodi da je pretresno vijeće pogrešno ocijenilo dva dokumenta uvedena u dokaze kao dokazi T-32 i T-35. Tužilac konkretno navodi da su pogrešni nalazi iz paragrafa 87 presude gdje se navodi da (1) dokaz T-32 ne potvrđuje da je optuženi postavio Bećira Mekanića; i (2) da je dokaz T-35 dokaz o nepostojanju vojne hijerarhije u avgustu 1992. godine.¹¹⁷

90. Dokaz T-32 je izvještaj o veličini i snazi različitih vojnih jedinica u sjeveroistočnoj Bosni. U ovom dokazu/izvještaju nisu naznačeni ni karakter jedinica niti osobe koje su obavljale funkciju komandanata ovih jedinica. Stoga on u vrlo maloj mjeri ili nikako ne razjašnjava pitanje efektivne kontrole. Premda se oba dokaza odnose na vojnu situaciju u Cerskoj, oni nemaju veze s tim da li je optuženi imao efektivnu kontrolu nad zatvorskim

¹¹⁰ Tužilac citira dijelove iskaza Bešira Aljukića. Žalbeni podnesak tužilaštva, strana 9.

¹¹¹ Žalbeni podnesak tužilaštva, strana 9.

¹¹² Prvostepena presuda, para. 99.

¹¹³ Vidi iskaz Čamila Talovića od 21. maja 2008. godine od 2:56:25 do 2:56:40; Iskaz Ismeta Hurića od 28.04.2008. godine u 17:11 do 17:53; Iskaz Dževada Musića od 28.04.2008. godine od 1:30:52 do 1:33:11; i iskaz Murata Šiljkovića od 18.04.2008. godine od 55:40 do 56:54.

¹¹⁴ Vidi iskaz Muharema Sinanovića od 21. aprila 2008. od 25:25 do 26:35; i iskaz Fajke Kadrića od 22.05.2008. godine (Traka #1) od 1:46:28 do 1:48:30.

¹¹⁵ Vidi iskaz Murata Šiljkovića od 18.04.2008. godine od 51:41 do 51:59; i iskaz Bešira Aljukića od 13.05.2008. godine od 1:37:53 do 1:38:04

¹¹⁶ Iskaz Čamila Talovića od 21.05.2008. godine od 3:06:30 do 3:07:14; Iskaz Dževada Musića od 28.04.2008. godine od 1:12:58 do 1:13:39; vidi također iskaz Merime Telalović od 24.04.2009. godine u 45:45 do 46:09.

¹¹⁷ Žalbeni podnesak tužilaštva, strana 11.

stražarima ili osobama koje su počinile zločine. Jasno je utvrđeno da "pri rješavanju o pitanjima odgovornosti valja obratiti pažnju na efektivno vršenje moći odnosno kontrole, a ne na formalne nazive."¹¹⁸

91. Dokaz T-35, "Izvještaj o borbenoj gotovosti," nema datum ali se odnosi na period "poslije pet mjeseci rata."¹¹⁹ U ovom dokazu/izvještaju navodi se (1) da je uspostavljen jedinstven sistem komandovanja; (2) da ne postoje sredstva komunikacije; i (3) da obavještajno-sigurnosni sektor ne saraduje sa komandom.¹²⁰ Ova informacija bila je dovoljan osnov na kojem je pretresno vijeće opravdano moglo utvrditi da izvještaj ne potvrđuje navod tužilaštva o efektivnoj kontroli, već upućuje na "nepostojanje hijerarhije u komandovanju."¹²¹

92. Shodno tome, ovo Vijeće zaključuje da je pretresno vijeće pravilno i opravdano utvrdilo da su ovi dokumenti imali ograničenu vrijednost u odnosu na pitanje komandne odgovornosti. Stoga se ovaj žalbeni navod odbija kao neosnovan.

C. Utemeljenost zaključka pretresnog vijeća o komandnoj odgovornosti

93. Na kraju, tužilac tvrdi da je pretresno vijeće pogrešno i nepotpuno utvrdilo činjenice o pitanju komandne odgovornosti; međutim, tužilac nije objasnio, a dužan je to uraditi, zašto zaključak pretresnog vijeća nije opravdan. S obzirom na navedeno, tvrdnja tužilaštva nije na nivou žalbenog argumenta. U predmetu *Tužilac protiv Mirka Todorovića i Miloša Radića*, vidi gore, para. 94, suočeno sa sličnom situacijom, žalbeno vijeće je objasnilo:

da se odbrana samo pozvala na određene dokaze navodeći kako je neshvatljivo da Pretresno vijeće nije prihvatilo te dokaze, odnosno da nije došlo do zaključka koji sugeriše odbrana. Međutim, da bi se utvrdilo pogrešno ili nepotpuno utvrđeno činjenično stanje, odbrana mora dodatno ukazati na konkretne dokaze na koje se oslanjalo Pretresno vijeće, kao i na obrazloženje Pretresnog vijeća, i pritom jasno pokazati zbog čega je činjenični zaključak Pretresnog vijeća bio neopravdan. U slučajevima kada to ne uradi, odbrana zapravo samo izražava drugačije viđenje činjenica i ponovno zastupa stajalište zauzeto na samom suđenju. S obzirom da se u žalbenom postupku uvažavaju činjenični zaključci Pretresnog vijeća, Žalbeno vijeće neće ocjenjivati stajališta koja su strane zauzele na glavnom pretresu, nego će samo razmatrati argumente kojima se ukazuje na neopravdanost činjeničnih zaključaka Pretresnog vijeća. Svojim propustom da ukaže i pojasni zbog čega su činjenični zaključci Pretresnog vijeća neopravdani, odbrana nije na pravi način pokrenula ovo pitanje u žalbenom postupku.

94. Bez obzira na navedno, nakon pregleda zapisnika i nalaza pretresnog vijeća, ovo vijeće zaključuje da je pretresno vijeće pravilno i opravdano utvrdilo da optuženi nije imao

¹¹⁸ *Tužilac protiv Zejnila Delalića i dr.*, vidi gore para. 197.

¹¹⁹ Dokaz T-35 na strani 1.

¹²⁰ *Ibid.*, strane 1-2.

¹²¹ Prvostepena presuda, para. 87.

komandnu odgovornost nad zatvorskim stražarima i osobama koje su počinile zločine. Pretresno vijeće je ocijenilo niz iskaza vezanih za komandu nad vojnim jedinicama u Cerskoj i zatvorom, koji su u velikom dijelu oprečni, dvosmisleni ili potiču od svjedoka koji imaju ograničeno znanje o datim okolnostima.

95. Ovo vijeće nadalje zaključuje da je pretresno vijeće saslušalo vrlo malo, ili ni jedan vjerodostojan iskaz vezano za postojanje odnosa nadređeni-podređeni između optuženog i zatvorskih stražara ili osoba koje su počinile zločine (što bi opravdalo utvrđenje o efektivnoj kontroli). Konkretno, na suđenju nisu izvedeni dokazi koji opisuju moć ili ovlast optuženog da spriječi ili kazni zločine.¹²² Također nisu opisane okolnosti u kojima je optuženi kažnjavao ili disciplinovao zatvorskog stražara,¹²³ niti su uvedeni dokumenti koji opisuju karakter i obim ovlasti optuženog kada je u pitanju zatvor.¹²⁴ Tužilaštvo nije uvelo iskaze koji opisuju vrstu naredjenja koje je optuženi izdavao u vezi sa zatvorom ili zatvorskim stražarima,¹²⁵ niti je uvelo iskaze vještaka koji opisuju ulogu optuženog u odnosu na zatvor i zatvorske stražare ili ovlasti koje je on posjedovao.¹²⁶

96. Ovo vijeće stoga zaključuje da je zbog nedostatka vjerodostojnih dokaza o pitanju efektivne kontrole, te imajući u vidu kontradiktorne dokaze o pitanju komande, pretresno vijeće sasvim opravdano utvrdilo da tužilaštvo nije dokazalo komandnu odgovornost optuženog za zatvorske stražare i počinioce zločina. “[u] dokaznom materijalu ne postoji ništa što bi dovelo u sumnju opravdanost zaključka Pretresnog vijeća.”¹²⁷ Stoga se ovaj navod o pogrešno utvrđenom činjeničnom stanju odbija kao neosnovan.

IV. Prvostepeno vijeće nije prekršilo prava oštećene Anđe Obradović.

97. Oštećena Anđa Obradović navodi da se presuda: (1) nije bavila zločinima koje su počinile druge osobe izuzev optuženog, i (2) nije razmotrila njenu situaciju u pogledu imovinsko-pravnog zahtjeva. Nakon pažljive ocjene ovih navoda, Apelaciono vijeće zaključuje da se isti moraju odbiti kao neosnovani.

98. Oštećena je navela četiri lica za koja tvrdi da su počinila ratne zločine, ali nisu obuhvaćena optužnicom, ističući da je u presudi trebalo razmatrati i njihove krivične radnje. Ovo vijeće je suprotnog mišljenja. Član 290. ZKP BiH propisuje sadržaj presude; presuda ne mora sadržavati utvrđenje u pogledu toga da li su krivično djelo počinile i druge osobe izuzev optuženog. Član 35. stav 2. tačka a) istog Zakona, koji propisuje prava i dužnosti tužioca, od tužioca zahtijeva da sprovede istragu kada god “postoje osnovi sumnje da je krivično djelo

¹²² Uporedi *Tužilac protiv Krncjelca*, predmet br.: IT-97-25-T, Prvostepene presuda (15.03.2002.) para. 97 i 102 (gdje su izvedeni dokazi koji opisuju široke ovlasti optuženog koji je obavljao funkciju zatvorskog upravitelja).

¹²³ Uporedi *Tužilac protiv Zejnila Delalića i dr.*, vidi gore, para. 767 (gdje su postojali dokazi o poduzetim mjerama za disciplinovanje stražara).

¹²⁴ Uporedi *Mitar Rašević i Savo Todović*, X-KR-06/275 (Sud BiH), Prvostepena presuda (28.02.2008.) na stranama 169-171 (gdje se Pretresno vijeće oslonilo na dokument koji prikazuje hijerarhijsku strukturu zatvorskog logora kao i odgovornosti različitog osoblja); i *Tužilac protiv Nikole Andrića*, X-KRŽ-05/42 (Sud BiH) Drugostepena presuda (19.08. 2008.) na stranama 20-21.

¹²⁵ Uporedi *Tužilac protiv Pavla Strugara*, IT-01-42-T, Presuda (31.01.2005.) na stranama 395-397 (gdje su uvedeni dokazi o različitim naredbama koje je izdao optuženi).

¹²⁶ *Ibid.*, para. 399, 403-404, i 407-408 (gdje se Sudsko vijeće oslanja na iskaz vještaka o pitanju efektivne kontrole).

¹²⁷ *Tužilac protiv Mirka Todorovića i Miloša Radića*, vidi gore, para. 99.

počinjeno.” Bez utvrđivanja krivične odgovornosti bilo kojih drugih lica, ovo Vijeće ističe da ukoliko oštećeno lice posjeduje informacije o ratnim zločinima u Vlasenici ili okolnim opštinama, u skladu sa ZKP BiH o tome treba obavijestiti Tužilaštvo.

99. U pogledu drugog pitanja koje je pokrenula oštećena, ovo Vijeće konstatuje da u slučaju ako je optuženi oslobođen optužbi, sud “će uputiti oštećenog da imovinsko-pravni zahtjev može ostvariti u parničnom postupku.”¹²⁸ S obzirom na to da je dajući takvu uputu, pretresno vijeće postupilo u skladu sa ZKP BiH, nije počinjena nikakva povreda, te se i ovaj žalbeni navod mora odbiti.

100. U skladu sa navedenim, a na osnovu odredbe člana 310. stav 1. u vezi sa članom 313. ZKP BiH, odlučeno je kao u izreci presude.

Zapisničar:
Neira Kožo

Predsjednik vijeća
Sudija:
Dragomir Vukoje

POUKA O PRAVNOM LIJEKU: Protiv ove presude žalba nije dozvoljena.

¹²⁸ Član 198. stav 3. ZKP BiH.